ਚਰਨ ਸਿੰਘ @ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2012 ਦਾ 447

ਅਪ੍ਰੈਲ 20,2023

ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਐਸ. ਐਸ. 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201-ਦਾਜ ਮੌਤ-ਦਾਜ ਮੌਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਔਰਤ ਦਾ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦਾਜ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੀਜਾ ਅਤੇ ਸੱਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201 ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ, ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। 498 ਏ ਅਤੇ 201-ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜੀਜੇ ਅਤੇ ਸੱਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਯੂ/ਐਸ. 304 ਬੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾਃ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ - ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ - ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬਿਆਨ ਜੋ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਨ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। 304 ਬੀ ਜ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਧਾਰਾ.113 ਬੀ -ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 498 ਏ ਬਾਹਰ ਨਾ ਬਣਾਇਆ - ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 304 ਬੀ ਅਤੇ 498 ਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ. 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201 ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ- ਧਾਰਾ 113 ਬੀ.

ਬੈਜਨਾਥ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ ਰਾਜ (2017) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 101: [2016] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 764-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
[2016] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 764 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 6

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2012 ਦੇ 447.

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 11.06.2010 ਤੋਂ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰ. 2001 ਦਾ 387 ਅਤੇ 1997 ਦਾ 1667।
ਸ਼ੁਭਰਾਂਸ਼ੂ ਪਾਧੀ, ਡਾ. (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪਰਮ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਾਲ, ਜੇ.
1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ 10 ਸਾਲ, ਧਾਰਾ 498 ਏ ਤਹਿਤ 2 ਸਾਲ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਤਹਿਤ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 7 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛਿੱਲੋ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ 1993 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। 24.6.1995 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.15 ਵਜੇਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਨੇ ਪੀ.ਐੱਸ. ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਜਸਪੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਛਿੱਲੋ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਦਾਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ. ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ 23.6.1995 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭੋਗਪੁਰ ਡੈਮ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਦਾ ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਛਿੱਲੋ ਕੌਰ ਦਾ ਕਤਲ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ 24.6.1995 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭੋਗਪੁਰ ਡੈਮ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ 22.6.1995 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8.00 ਵਜੇ. 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ, (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਜੀਜਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਅਤੇ ਸੱਸ ਸੰਤੋ ਕੌਰ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਨੇ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਾਜ ਵਜੋਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤੋ ਕੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਛੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤੋ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਜੀਜਾ) ਅਤੇ ਸੰਤੋ ਕੌਰ (ਸੱਸ) ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੁਭਰਾਂਸ਼ੂ ਪਾਧੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਜਾਂ 498 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾਜ ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈਈਏ') ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਜਾਂ 498 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਸਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ 22.6.1995 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਨਾਨੀ ਜਾਂ ਚਾਚੇ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਦੋ ਚਾਚੇ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦੂਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਦਰਅਸਲ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਾਨੀ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 290 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

6. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਭੋਗਪੁਰ ਡੈਮ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕਿਉਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ? ਆਈ.ਓ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਬੱਬਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ ਆਈ. ਈ. ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਦਾਜ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਬੈਜਨਾਥ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ[1]ਦੇ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਨਾਨੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਸੀ।

1. (2017) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 101

7. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਦੀ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦ ਨਾਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਚਾਚੇ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦੰਦ ਵੀ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੌਤ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ, ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਸਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। 22.6.1995 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ 24.6.1995 ਨੂੰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੀਜਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੱਸ ਸੰਤੋ ਕੌਰ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜੀਜਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੱਸ ਸੰਤੋ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 201 ਤਹਿਤ ਦੋ-ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਤੇ 498 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਜ ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਅਤੇ 498ਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 113ਬੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹੀ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨਃ-

"304 ਬੀ. ਦਾਜ ਮੌਤ-(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਜਲਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ "ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ. -ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ "ਦਾਜ" ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੈ। (28 ਦੇ 1961).

(2) ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਜੋ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਕੈਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

498- ਏ. ਪਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ-

(ਏ) ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਚਰਣ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਔਰਤ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਅੰਗਾਂ ਜਾਂ ਸਿਹਤ (ਭਾਵੇਂ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ) ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਔਰਤ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ।

113 ਬੀ. ਦਾਜ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ - ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਵਿਆਖਿਆ. -ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਦਾਜ ਮੌਤ" ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ 45) ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

11. ਬੈਜਨਾਥ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਤੇ 498 ਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ। (supra). ਰਾਏ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 25 ਤੋਂ 27 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨਃ-

"25. ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਦਾਜ ਮੌਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਤੱਤ ਹਨਃ

(i) ਸਬੰਧਤ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਲਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜਾਂ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ

(ii) ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ

(iii) ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

(i) ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜੋ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੀਵਨ, ਅੰਗਾਂ ਜਾਂ ਸਿਹਤ (ਭਾਵੇਂ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ) ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

(ii) ਔਰਤ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ।

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

27. "ਦਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੈ। "ਬੇਰਹਿਮੀ" ਸ਼ਬਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ, ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਆਚਰਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਤੀਜੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ

ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ, ਦੁਹਰਾਉਣਾ, ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੈ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਾ ਦਾਜ ਮੌਤ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 29 ਤੋਂ 31 ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹੀ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨਃ-

"29. ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੌਤ ਦੀ ਵਾਜਬ ਨੇੜ੍ਹਤਾ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਮੌਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।

30. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਅਧਿਐਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਇਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ, ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪਨਾਹ ਲੈ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

31. ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਕਸਰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਲੀਪਣ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਢਲੀਤਾ, ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੈ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈਃ-

"32. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਤੱਥ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿੰਦੇ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2011) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 517: (2011) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 394] ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 640: (2014) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 346]। ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਜ ਮੌਤ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਤ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਦ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਜ ਮੌਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ. ਪ੍ਰੇਮਾ ਐਸ. ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਯਾਦਲਾ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ (ਕੇ. ਪ੍ਰੇਮਾ ਐਸ. ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਯਾਦਲਾ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ, (2003) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 217:2003 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 271) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ" ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

15. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 22.6.1995 ਹੈ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਲਗਭਗ 290 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਪਰ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਦੋ ਮਾਵਾਂ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਫਰਲੋਂਗ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸਸਕਾਰ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਦਖ਼ਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ।

16. ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਦੋ ਜੀਜਾ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਮੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਾਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਫਰਲੋਂਗ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

17. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਾਨੀ ਬੀਰੋ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬੁਰਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਤੋਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ 1995 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਾਨੀ ਹੈ।

18. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਹੈ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਮਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਗਵਾਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

20. ਬੱਬਨ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਸਰਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਫ਼ਰੀਦਪੁਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ-ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

21. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬਿਆਨ ਹਨ ਜੋ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਦੇ ਤੱਤ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

22. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡੀਡਬਲਯੂ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਨਾਨੀ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਬੀਰੋ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਦੀ ਨਾਨੀ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। (ਪੀਡਬਲਯੂ -2). ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

23. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਅਤੇ 498 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ।

24. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ, 498 ਏ ਅਤੇ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤਃ ਤਮਨਾ, ਐਲਸੀਆਰਏ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler